

Criteria bij het ontwikkelen van open vragen

Er zijn verschillende criteria waar rekening mee gehouden moet worden bij het maken van een open vraag (Breukers, Doorten, Joosten-ten Brinke, Loth, Moerkerke, Roode, & Schlusman, 2011; Erkens & Moelands, 1991; Nitko & Brookhart, 2011; Teelen, 2011; Van Berkel, 2003).

- De inhoud van de vraag sluit aan bij de leerdoelen.
- Er wordt een duidelijke vraag/probleem gesteld die op één manier te interpreteren is.
- Is de vraag gericht? Omschrijft het een taak met specifieke richtingen, in plaats van dat de vraag zo breed gesteld wordt waardoor elk antwoord goed kan zijn?
- Hanteer concrete opdrachten en vragen als: 'noem drie...', 'leg uit...', 'geef twee redenen waarom...', etc.
- De vraag bevat niet een te omvangrijk probleem.
- Er is voldoende informatie in de vraag opgenomen om het juiste antwoord te geven.
- Er staat geen irrelevante informatie in de vraag.
- Splits, als dat mogelijk is, een vraag in een informatie gedeelte en een vraag gedeelte.
- Maak gebruik van antwoordrestricties als de gestelde vraag andere dan bedoelde antwoorden zou kunnen oproepen.
- Vraag met een open vraag niet naar feitenkennis, maar probeer er hogere cognitieve vaardigheden mee te toetsen.
- Vereist de vraag van studenten hun kennis toe te passen in nieuwe of onbekende situaties.
- De vraag is geen strikvraag.
- De vraag is duidelijk en ondubbelzinnig geformuleerd, daarbij zijn geen ingewikkelde zinsconstructie of woorden aanwezig.
- Er zit geen dubbele ontkenning in de vraag.
- De vraag is alleen te beantwoorden op basis van vakinhoudelijk kennis.
- De vraag geeft voldoende informatie over de gewenste lengte en vorm van het antwoord.
- De vraag is niet onnodig negatief gesteld.
- De vraag is grammaticaal juist geformuleerd.
- De vraag mag geen vertekend beeld opleveren door leeftijd, sekse, cultuur, geloof of dergelijke.

Uitleg over de criteria van de open vraag

De inhoud van de vraag sluit aan bij de leerdoelen.

Door de vragen aan te laten sluiten bij de leerdoelen, zullen studenten niet kunnen zeggen dat ze de vraag niet konden beantwoorden omdat ze er geen leerstof over aangeboden hebben gekregen.

Voorbeeld

Gegeven leerdoel: "De relatieve cumulatieve frequentie kunnen berekenen".

Vraag: "Wat is een relatieve cumulatieve frequentie?"

Dit is geen valide vraag, omdat studenten hiermee niet laten zien dat ze de cumulatieve frequentie kunnen berekenen.

Er wordt een duidelijke vraag/probleem gesteld die op één manier te interpreteren is. Het moet de student direct duidelijk zijn wat wordt gevraagd. Daarnaast mag de vraag maar op één manier geïnterpreteerd worden. Dit kunt u bereiken door de ontwikkelde vraag aan collega's voor te leggen om te kijken of zij de vraag hetzelfde interpreteren. Dan wordt ook gelijk duidelijk of docenten onderling hetzelfde denken over wat het goede antwoord moet zijn.

- Is de vraag gericht? Omschrijft het een taak met specifieke richtingen, in plaats van dat de vraag zo breed gesteld wordt waardoor elk antwoord goed kan zijn?

- Hanteer concrete opdrachten en vragen als: 'noem drie...', 'leg uit...', 'geef twee redenen waarom...', etc.

De vraag bevat niet een te omvangrijk probleem.

Als een vraag heel breed wordt gesteld, dan is het mogelijk om veel verschillende antwoorden te krijgen. Het is goed om criteria te omschrijven waaraan het goede antwoord moet voldoen. Bijvoorbeeld hoeveel argumenten er genoemd moeten worden. Daarnaast is het belangrijk dat een vraag niet te breed wordt gesteld, anders zijn veel verschillende antwoorden goed.

Voorbeeld

*Hoe het niet moet: "Geef de houding van Amerika tijdens de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog weer."

* Hoe het wel moet: "Geef in ongeveer 100 woorden aan welke houding Amerika innam tijdens de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog en illustreer deze houding aan de hand van de volgende gebeurtenissen: (gebeurtenissen vermelden)."

Er is voldoende informatie in de vraag opgenomen om het juiste antwoord te geven.

Als bepaalde informatie mist in de vraag, dan is het voor studenten lastig om de vraag goed te beantwoorden. Kijk de vraag goed door of studenten alle informatie hebben om de vraag te beantwoorden.

Er staat geen irrelevante informatie in de vraag.

Door irrelevante informatie op te nemen in de vraag wordt de vraag alleen maar moeilijker. Een vraag moet de kennis van de student meten en niet de leesvaardigheid. In het voorbeeld hieronder zijn de eerste zinnen bij hoe het niet moet, niet relevant voor de vraag. Dit kost de student bovendien onnodig extra leestijd.

Voorbeeld

*Hoe het niet moet: "De visie van minister Heinsbroek op het Nederlandse televisieaanbod heeft veel aandacht gekregen. Hij wil pulp en gewelddadige films van de Nederlandse tv-netten weren.

Van welk ministerie was Heinsbroek minister?

*Hoe het wel moet: "Van welk ministerie was Heinsbroek in het kabinet Balkenende 1 minister?"

Splits, als dat mogelijk is, een vraag in een informatie gedeelte en een vraag gedeelte.

Door de informatie en de vraag apart te beschrijven is het voor de student duidelijk wat de vraag is, en wat de informatie is. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven, eerst wordt (1) de informatie gegeven dat studenten nodig hebben om (2) de vraag die eronder staat te beantwoorden.

Voorbeeld

(1) Een schoonmaker in een apotheek legt een aantal doosjes met medicijnen op een plank die hij zojuist met een natte doek heeft afgenomen. Het vocht trekt hierdoor in het doosje en de medicijnen worden onverkoopbaar.

(2) Wat is de oorzaak van deze derving?

Maak gebruik van antwoordrestricties als de gestelde vraag andere dan bedoelde antwoorden zou kunnen oproepen.

Als er een aanpassing in de vraag voorkomt, is dat vaak gericht op het duidelijker aangeven in de vraag wat u van de studenten verwacht. Soms hebt u als docent al een vermoeden dat bepaalde

fouten gemaakt kunnen worden. Dan kunt u gebruik maken van antwoordrestricties. U kunt dit zien als extra informatie aan de studenten dat aangeeft in welke richting het antwoord wel of niet moet gaan.

Voorbeeld

* Vraag: "Wat is het huidige bodemgebruik van de fluvioglaciale gebieden aan de zuidrand van de Veluwe?"

* Gewenst antwoord: bos of heide

* Niet gewenst antwoord: elk ander bodemgebruik. Het is mogelijk dat een student bekend is met het bos en dat deze weet dat op een klein stukje een andere vorm van bodemgebruik aanwezig is. Dan zou de vraag op de volgende manier aangepast kunnen worden:

"Wat is het huidige **overheersende** bodemgebruik van de fluvioglaciale gebieden aan de zuidrand van de Veluwe?"

Vraag met een open vraag niet naar feitenkennis, maar probeer er hogere cognitieve vaardigheden mee te toetsen.

Probeer met open vragen de hogere cognitieve vaardigheden zoals toepassen, analyseren, synthetiseren en evalueren te toetsen. Dit omdat feitenkennis efficiënter met gesloten toetsvragen gemeten kan worden.

Vereist de vraag van studenten hun kennis toe te passen in nieuwe of onbekende situaties?

Met een open vraag is het mogelijk om hogere cognitieve vaardigheden en processen te toetsen. De beste manier om dit te doen is om studenten hun denkvaardigheden toe te laten passen op nieuwe problemen en situaties. Als een student gevraagd wordt alleen informatie op te schrijven dat in het tekstboek staat of dat besproken is tijdens een discussie, dan toetst u alleen de lagere cognitieve vaardigheden.

- De vraag is geen strikvraag.

- De vraag is duidelijk en ondubbelzinnig geformuleerd, daarbij is geen ingewikkelde zinsconstructie aanwezig of ingewikkelde woorden.

- Er zit geen dubbele ontkenning in de vraag.

Met een open vraag wilt u de kennis van studenten testen, niet de leesvaardigheid. Zorg ervoor dat de vraag die gesteld wordt helder is. Door gebruik te maken van ingewikkelde zinsconstructie of dubbele ontkenningen wordt het begrijpen en beantwoorden van de vraag lastiger gemaakt voor studenten.

De vraag is alleen te beantwoorden op basis van vakinhoudelijk kennis.

Met een toets wilt u erachter komen of een student de stof wel of niet begrepen heeft. Als de omschreven vraag met gezond verstand beantwoord kan worden, dan zouden alle studenten (ongeacht of ze de stof begrijpen of niet) de vraag goed kunnen beantwoorden.

De vraag geeft voldoende informatie over de gewenste lengte en de vorm van het antwoord.

Als docent kunt u richtlijnen geven waar een goed open antwoord aan voldoet. Beschrijf bijvoorbeeld hoe lang het antwoord moet zijn, hoeveel argumenten gegeven moeten worden om het antwoord te onderbouwen of hoeveel tijd beschikbaar is voor het beantwoorden van de vraag.

De vraag is niet onnodig negatief gesteld.

Een positief geformuleerde vraag is makkelijker leesbaar. Soms hebt u te maken met een onderwerp waarbij het van belang is dat de studenten weten dat iets niet mag. In dat geval is een negatief geformuleerde vraag wel geschikt. Zorg er dan voor dat duidelijk wordt dat het om een negatieve

formulering gaat, door dit vet of in HOOFDLETTERS weer te geven. Studenten die zenuwachtig of gehaast zijn zien mogelijk de negatieve formulering over het hoofd.

De vraag is grammaticaal juist geformuleerd.

Als een vraag grammaticaal onjuist is geformuleerd kan dit voor verwarring zorgen bij de studenten. Zorg ervoor dat de vraag helder en grammaticaal juist geformuleerd is.

De vraag mag geen vertekend beeld opleveren door leeftijd, sekse, cultuur, geloof of dergelijke.

Een vraag mag alleen goed te beantwoorden zijn op basis van de kennis van de kandidaat en niet als gevolg van het feit dat de kandidaat tot een bepaalde groep behoort. De leeftijd, cultuur, sekse, geloof en dergelijke van de kandidaat mag geen vertekend beeld van de kennis en vaardigheden opleveren.